

פניני הפרשה

בשלה

עלון מס'

1024

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

מצוה בשלימות

ויקה משה את עצמות יוסף עמו (יג. יט) – בביזת מצרים, בולט ומאיר המעשה המיוחד של משה רבנו. בשעה שכל ישראל עסוקים בביזה, וכל אחד רץ לצבור לעצמו כמה שיותר מהרכוש, משה רבנו היחיד שמתעלם לחלוטין מהסובב אותו, ומחפש בדבקות אחר ארונו של יוסף, שהשביע את בני ישראל להעלות את עצמותיו לארץ ישראל. הנמרא בסוטה (י"ג ע"א) משבחת את משה רבנו על כך ואומרת: "בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבנו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה, והוא נתעסק במצוות, שנאמר "חכם לב יקח מצוות" (משלי י, ח).

ותמוה מה שונה משה רבנו משאר עם ישראל, הרי כמו שהוא קיים מצוה, גם כל ישראל קיימו מצוה – שה' ציוה אותם לשאול מהמצרים כלי כסף וכלי זהב, ובמה עדיפה מצוותו של משה? ועוד, מדוע מייחסים למשה עבור מצוה זו "חכמת לב", הרי מעשהו זה מבטא יותר יראת ה' וצדקות מאשר חכמה?

אלא, מצוה שאין ממנה הנאה גשמית, והיא נעשית לשם שמים, נגד השפעתו של היצר – חשובה יותר לפני הקב"ה, וממילא שכרה גדול יותר. אם כן, באותה שעה עמדו בפני בני ישראל שתי מצוות: האחת לנצל את מצרים, והשניה להעלות את עצמות יוסף. כולם באופן טבעי בחרו במצוה הראשונה שאין מי שאינו נהנה ממנה. מי לא ירצה לקבל זהב וכסף? לעומתם, משה רבנו ידע שאת השכר הגדול והאמיתי מקבלים דוקא על מצוה שאין בה הנאה ונגיעה. ועל כן קרוי הוא "חכם לב", שלא פעל לפי מה שנראה במבט שטחי ששם הריוח, אלא בחר בחכמה ובתבונה לקחת דוקא את המצוה הגדולה והמובחרת יותר הנעשית בשלימות.

הרמב"ם בפירוש המשניות (סוף מסכת מכות) כותב שמעיקרי האמונה לא לשתף במצוה כוונה מכוונות העולם, אלא לעשותה לשמה באהבה, ורק על ידי כך זוכה לחיי העולם הבא. ולכן אמר רבי חנניא בן עקשיא: רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, כי מוכרח שפעם אחת לפחות אדם יקיים מצוה לשמה בשלימות, ועל ידה יזכה לעולם הבא.

השפת אמת ביקש פעם ממשמשו שיקח את שני בניו לחייט אחד כדי שיברך אותם. התפלא השמש אך עשה כמצוותו. כשבאו לפני החייט בבקשה שיברכם, נדהם החייט שהיה איש פשוט, ולא הבין מה גדולה מצא בו הרבי. אחר שחזרו, הסביר להם הרבי שלחייט זה היה ברית מילה לבנו, ומכיון שהוא דל אמצעים, מכר את המיטה שלו, כדי לעשות סעודת ברית מילה. ומעשה זה שנעשה בכוונה מהורה לשם שמים, זיכה אותו בשמים לכח של ברכה, שהוא עצמו אינו מודע לו.

שיא תורני	עצה טובה
שם ספר השכיח ביותר "בית ישראל". מאות ספרים נקראים בשם זה. יש גם עשרות ספרים שנקראים: "ברכת אברהם", "חסד לאברהם", "מאמר מרדכי".	עצה לנטרל קנאה - לתת מחמאות למקנא ולמצוא הזדמנויות להעניק לו. כך גם ילד שילדים אחרים מתנכלים לו מחמת קנאה, מומלץ לתת לו שיחלק דוקא להם ממתקים ומתנות.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"צריך המתפלל שיתן בלבו בעומדו לתפלה, להיות מוחל לכל אדם אפילו עשה עמו רעה, ומבלי לעמוד עם שום אדם במדת הדין אלא לפני משורת הדין בחסד ויושר וצדק".
(מגיד חדשות" ח"ט עמ' ל"ג)

ויקה משה את עצמות יוסף עמו

אפשר לבאר הטעם שמשנה רבנו ע"ה נתעסק הוא לבדו בעצמות יוסף, לפי מה שכתב מרן החיד"א בשם גורי האר"י (ע' חומת אנך בפרשת וארא אות ג') שמשנה רבנו ע"ה היה בו ניצוץ מנשמת יוסף הצדיק. ויובן היטב מה שאמרו על זה במדרש (שמות רבה פרשה כ' אות י"ט) חכם לב יקה מצוות. ודו"ק. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

ועשה, אל תאחר!

"מפני שיבה תקום והדרת פני זקן" (ויקרא יט, לב) כך:
"מפני שיבה" - בטרם יבואו ימי השיבה - תקום ותעסוק בתורה, ויהיה זה הדר לזיקנה שלך.

על הפסוק "וְקִדְשָׁתֶם הַיּוֹם וּמָחָר" (שמות יט, י), כותב בספר "בית אברהם" בהלצה, שרמזה התורה שכאשר היצר בא ואומר לך "תשמע לי רק היום, וממחר תתחיל להתקדש", השב תשיב לו מיניה וביה: "וְקִדְשָׁתֶם הַיּוֹם" - חפץ אני להתקדש היום, "וּמָחָר" נראה כבר...".

*

בספר שבחי האר"י (פרק ח') מסופר שבשעות הדמדומים של ערב שבת קודש, יוצא היה רבנו האר"י ז"ל בראש תלמידיו לכיוון "בית החיים" של העיר צפת, לקבל פני שבת מלכתא. עומד היה האר"י כשעיניו עצומות ומקבל יחד עם תלמידיו את שבת המלכה בקדושה ובשמחה.

פעם שאלוהו תלמידיו: "מדוע עיני כבודו עצומות דוקא בקבלת שבת?" ענה להם האר"י: "בשעה זו עולות נשמות מבית החיים ויורדת הנשמה היתרה של שבת לעם ישראל. מחזה נורא כזה, אי אפשר לראותו בעינים פקוחות...".

פעם אחת אמר לתלמידיו בשעה קדושה זו: "זו שעת הקץ! נלכה עתה לירושלים, יודע אני היכן גנוז אפר פרה אדומה, נטהר עצמנו ונבנה את בית המקדש".

היססו התלמידים: זה אמר, אלך להודיע לביתי. זה תהה, כיצד נעלה מרחק כזה, הלא עתה בין השמשות של ערב שבת...

"החמצנו את השעה" בכה האר"י וזעק "קטרוג השטן בלב אתכם ונתעכבה עוד גאולתם של ישראל. דעו שמזמן רשב"י עד עתה לא היה זמן קרוב וראוי כל כך לגאולה".

הצטערו החברים, וניסו לנחמו ואמרו לו: "אם כן נלך, אנו מוכנים לכל!" אמר להם האר"י: "מה אעשה והחמצנו את השעה...".

איש אחד מפוזר מטבעו, מחליט לפני פסח לערוך סדר במגירה. תוך כדי, מוצא האיש קבלה ישנה ומקומטת מלפני חמש עשרה שנים בה מצוין שהפקיד נעליים לתיקון אצל הסנדלר. רק לשם הסקרנות, מחליט מידוענו לבדוק מה עלה בגורל נעליו.

כשהקבלה בידו הוא מגיע לסנדלריה ורואה את הסנדלר הזקן יושב על כסאו הישן ומתקן סוליה של נעל. הוא ניגש ומראה לו את הקבלה, והסנדלר קם וניגש אל המחסן המאובק.

לאחר מספר דקות נשמע קולו ממעמקיו: "מנחם, זה אתה?". "כן" מאשר מנחם בדריכות.

"הנעליים פה" משרבב הסנדלר את ראשו ומפטר "תבוא עוד יומיים, הן תהיינה מוכנות..."

*

פעמים רבות האדם מחליט להיטיב את דרכיו, אך אז בא לפניו יצר הדחינות ומשפיע עליו לדחות את החלטתו למועד מאוחר יותר, והוא אומר לעצמו: "אתחזק אחרי החתונה", "אקח את עצמי לידים אחר שאעבור דירה", "אפתח דף חדש מתחילת השנה הבאה", "אקבע עתים לתורה אחרי שאצא לפנסיה". צורת חשיבה זו מונעת כל תיקון, והוא עלול למצוא את עצמו כעבור שנים רבות באותו מקום.

אדם הדוחה את התחזקותו, דומה לבלעם שביקש: "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו" (במדבר כג, י), ומסביר האור החיים הקדוש, כי בלעם הרשע במקום לחיות חיי ישרים, ביקש לעשות ככל העולה על רוחו, ובסוף למות מות ישרים - "ותהי אחריתי כמוהו", שאחריתו וסוף ימיו יהיו כמו עם ישראל.

על כן צריך להחליט ולעשות מיד. ודבר בדוק הוא שכאשר אדם מחליט בתקיפות לשנות כאן ועכשיו הרגל מסוים, יצר הרע פורח ונעלם לו.

*

בזוהר הקדוש (ח"ג ויקרא פ"ז ע"ב) נדרש הפסוק

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

קלה כבחמורה

החייל הרים עינים תמהות, והחסיד מיד הסביר: "יש הלכה בשלחן ערוך, שכאשר נועלים נעליים, יש להקדים תחילה את נעל ימין לנעל שמאל, ואילו כאשר קושרים את השרוכים, יש להקדים תחילה את נעל שמאל לנעל ימין".

תמה החייל על ענין זה, אך מכיון שבאמת מדובר במצוה קלה לביצוע - הבטיח לשמור על הלכה זו. ואכן, בכל בוקר לפני צאתו למסדר הצבאי, היה מקפיד לנעול נעליו כהלכה, ואם טעה, היה חולץ את נעליו ושב לנעול כפי הדין. כך נהג במשך כמה חודשים.

בוקר אחד, אחרי שכבר נעל את נעלי הצבא המסורבלות ונעמד במסדר, נזכר ששכח לנעול את הנעליים כפי שהסביר לו החסיד. שב בריצה אל החדר, חלץ את הנעליים, ונעל אותן כהלכה. הפעולה ארכה זמן מה עקב השרוכים הארוכים בנעלי הצבא הגבוהות.

לפתע פרץ לחדרו המפקד, כולו זועם על העדרו מהמסדר. ולא נחה דעתו עד ששפט אותו למספר ימי ריתוק.

והנה באותו ערב, ליל כ"ח בשבט התשנ"ז, עלו חברי הפלוגה שלו על שני מסוקי יסעור שהיו אמורים להובילים לדרום לבנון. כשטסו מעל עמק החולה, התנגשו המסוקים אחד בשני, ושבעים ושלושה קצינים נספו לדאבון הלב.

בזכות מסירות נפשו של החייל להקפיד על מצוה קלה ופשוטה ביותר, היתה נפשו לשלל.

חייל קיבוצניק מסיירת מובחרת בצה"ל עמד בצומת חצור הגלילית בערב שבת, וניסה לעצור טרמפ לכיוון צפון הארץ. לבסוף, עצר לו יהודי חסידי מבני ברק.

במהלך הנסיעה, שוחחו על יהדות, והחייל סיפר עד כמה שבקיבוץ הם רחוקים מתורה ומצוות. חש החסיד כי לבו פתוח לשמוע, והחל לעניינו בנושאים רוחניים, תוך שהוא מספק לו מענה על קושיות שהציג בפניו.

מכיון שהשעה היתה סמוכה לכניסת השבת, והחסיד חשש שהחייל יחלל את השבת, ביקש ממנו להתארח אצלו בשבת. בתחילה החייל סירב בנימוס, אך אחר ששכנע אותו החסיד והבטיח לו שמיד עם צאת השבת יחזיר אותו לביתו בקיבוץ, הסכים.

שבת מרגשת חוה החייל, בראותו לראשונה כיצד משפחה שומרת מצוות מעבירה שבת רוחנית ומרוממת. במוצאי השבת, אמר בהתרגשות למארחו: "הייתי בכל מיני מסעות בתאילנד ובהודו, אך 'מסע' רוחני כזה לא חוויתי מעולם!".

המארח קיים את הבטחתו, והסיע את החייל לקיבוץ בצפון. בדרך ביקש מהחייל בצורה מנומסת: "אשמח אם תקבל עליך איזו מצוה כמו הנחת תפלין או לא לנסוע בשבת". החייל נרתע בתחילה, אך לבסוף אמר: "מכיון שהדלקת בי ניצוץ יהודי שהיה כבוי, אני מסכים לקיים מצוה אחת בלבד, אך לא מצוה קשה, והכי חשוב - מצוה כזו שאף אחד בקיבוץ לא ידע שאני מקיים אותה".

חשב החסיד ואמר: "יש לי מצוה בשבילך, והיא סדר נעילת הנעליים".

מגילה עפ"ה (ר"ת עלון פניני הפרשה) / מכתבים למערכת

מכתב מהרה"ג ר' משה יוחאי רז שליט"א
מרבני העיר לוד

בס"ד י"ב טבת תש"ף

לכבוד ידידי היקר הרב עובדיה חן שליט"א עורך "פניני הפרשה", שלום וברכה רבה!

לאות תודה על הגליון הנפלא אשר כת"ר מזכה אותנו מידי שבוע, אשתף אותך בהשגחה פרטית נפלאה שהיתה אתמול (י"א טבת). אמש אחרי תפלת ערבית שאל אותי מישוהו לגבי איזה סופר סת"ם שאני מכירו כת"ר וירא שמים, דא עקא שהוא אינו כותב את כל הפרשה בבת אחת. שאלתי אותו למה? ואמר לי בגלל שהוא לומד בכולל. אמרתי לו: בדיוק היום (!!) קיבלתי עלון פניני הפרשה, והיתה שם שאלה דומה ממרן הגר"מ מאזוז שליט"א, ותשובתו היתה "ותלמוד תורה כנגד כולם". וכיון שכך הורה מוה"ר אז ודאי שסופר כזה עדיף! ובגלל זה הוא הלך לסופר ההוא...

ובשולי המכתב אציין כי זו לא פעם ראשונה שהזדמנו לי שאלות שהיו בדיוק באותו שבוע בעלון. אכן, מגלגלין זכות על ידי זכאי.

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: האם בט"ו בשבט יש ענין לברך גם על פרי האדמה?

תשובה: בספר פרי עץ הדר להרה"ג ר' יוסף זליכה נר"ו (עמוד ט') הביא בזה"ל: ומצות היום בפירות האילן בלבד ואין מהחייב לחזור אחר פירות האדמה. ומכל מקום אם יסדרם עם שאר הפירות ויברך עליהם, נכון הדבר. ע"כ [ועיין אור תורה אב תשס"ו סימן קכ"ד אות א].

שאלה: בתנו נולדה בט"ו בשבט ונקראה בשם "שקד", מה דעת כת"ר שליט"א לגבי שם זה? תשובה: שם יפה, שתהיה שקדנית וזריזה בתורה ובחכמה.

שאלה: מדוע דתן ואבירם שלא רצו לצאת ממצרים, זכו לצאת, הלא כל אותם שלא רצו לצאת ממצרים מתו במכת חושך? תשובה: כנראה היתה להם זכות אבות או מעין זה [עיין להרא"ש (שמות י, ב) וב'מענינה של תורה (שמות יד, ג) מה שתירצו בזה].

שאלה: מה מקור המנהג שלא לומר תחנון ביום המישי בשבוע של פרשת יתרו (סעודת יתרו)? תשובה: מסורת של דורות בתונם וסביבותיה בלבד (ולא בג'רבא).

שאלה: האם יש מקור למנהג לנקות את המצבה של הנפטר בזמן הביקור בבית העלמין? תשובה: אין מקור לזה. כך נהגו בג'רבא לכבוד הנפטר ולהראות שלא שוכחים אותו (יש גם מפזרים מי בושם על המצבה).

שאלה: מה המקור למשפט "שכל אמורא יכול היה להחיות מתים"? תשובה: מהגמ' עבודה זרה (י' ע"ב) ידענא דזוטר דאית בכו וכו'.

שאלה: הורים שאימצו תינוקת, עד איזה גיל יכול האב המאמץ לגעת בילדה, וכן לגבי דיני יחוד? תשובה: עד גיל שש.

שאלה: טלית שנקרעה, כתבו הפוסקים שצריך להזהר שלא תקרע רובה, דאז הוי ששה כנפות, ואיכא מאן דאמר דפטורה. האם בטלית קטן צריך להזהר בכהאי גונא שלא יקרע מבפנים עד שהרוב מבפנים יהיה פתוח, או שכל הוזהרות שלא יקרע מבחוץ? תשובה: מסתברא שאין שם כנפות כלל על הקרע מבפנים שהוא בית-הצואר ולא כנף.

שאלה: האם בטלית שייך לומר "כאשר יחנו כן יסעו", דהיינו שגם קיפול הטלית צריך להיות מעומד? תשובה: לא שמענו זה.

שאלה: האם יש לזהר שלא תקפל האשה טלית הבעל? תשובה: כמה פעמים לפי זכרוני קיפלה אמא נ"ע טלית ותפלין של אבא.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל